

PARKO ALGAI

LEIDŽIA LTSR NACIONALINIO PARKO DIREKCIJA

Leidžiamas nuo 1984 m.

1985 m. spalio 25 d.

Ekologinis monitoringas

Rugpjūčio mėnesį į nacionalinį parką buvo susirinkę biologijos mokslo sričių specialistai pasitarimui. Nutarta parinkti ekologinio monitoringo tyrimų vietą ir numatyti jo programą. Atvyko LTSR MA Zoologijos ir parazitologijos instituto diržožemio bestuburių laboratorijos vedėja drg. I. Eitminavičiūtė, Lietuvos Žemės ūkio akademijos profesorius V. Antanaitis ir S. Pileckis, MA Botanikos instituto geobotanikos laboratorijos vedėjas, biologijos mokslo kandidatas A. Lekavicius iš kitų mokslininkų, tarp jų ir iš sąjunginių respublikų. Problema, kurią svarstė susirinkusieji, labai aktuali. Ekologinis monitoringas – tai nenutrūks tamai vykstančiu procesu gamtoje sekimas, išskaitant žmogaus ūkinės veiklos itakos tyrimus šiemis procesams. Apie nepaprastą tų procesų sudėtingumą galima spręsti iš to, kad tik palyginti nesenai imta platesniu mastu gyvindinti gyvų organizmų ryšius su aplinka, ir sukurta ekologijos mokslos, o daugiausia buvo tiriami atskiri gamtos objektai. Ekologinis monitoringas turi apimti plati gamtos objektų kiekį ir tyrinėti ju pačių tarpusavio ryšius ir ryšius su aplinka kiekvieno atskirai. Gamtoje tiriamųjų objektų be galo gausu: tai įvairių rūšių gyvūnai, jų grupės (populiacijos), augalai, jų bendrijos, vandens ir maistinių medžiagų apytaka ir pan. Visa tai turi būti nagrinėjama tam tikrose teritorijose dešimtmečiais, aiškinantis, kokiui būdu augalus, gyvūnus veikia klimato pokyčiai, vandens režimas, oro sudėtis, įvairūs ūkinės veiklos padariniai, kaip gyvojoje gamtoje (ore, vandenye, dirvožemyje ir organizmuose) migruoja toksinės medžiagos, kokią

itaką jos turi organizmų gyvybingumui, ir daugelį kitų sąveikos būdų. Todėl nenuostabu, kad tokiai tyrinėjimų programa galima įgyvendinti tik pasitelkus naujausius mokslo metodus ir žinias. Iki šiol Tarybų Sąjungoje ekologinių monitoringų sekai tik vienas mokslininkų kolektyvas Ukrainoje.

Respublikos mokslininkų grupė ekologiniams monitoringui sekti įsirinko stacionarą – nacionalinio parko rezervatinę zoną, Ažvinčių seniūniją. Ši miško dalis jau seniai gyvena natūralų, be dirbtinio reguliavimo gyvenimą (draustiniu ir dabartiniu) nacionalinio parko statuso dėka, pasiekusi gamtinės brandos stadiją. Vidiniai procesai čia vyksta labai lėtai ir retrudo (kaip tai atsiktuojant jauname miške) terti lėtus teršiamumo reiškinius. Taigi pasirinkta miško biocenozė – miško gyvybės formų visuma konkrečiame plote, kurios tyrinėjimas žymiai sudėtingesnis negu pievų, tundros ir kt. biocenozės. Darbų metodika bus ruošiama ateinančią žiema. Ji turi numatyti tokius darbus: sudaryti detalią vietovės schemą, išaiškinti antropogeninio poveikio šaltinius, atstumus iki jų ir pan., dirvožemio struktūrą ir sudėtį, chemines savybes, jame vegetuojančių bestuburių fauna, jo įtaką augalų bendrijoms ir gyvūnų, terti žolinės dangos sąstatai, medynų sudėti ir charakteristiką, vienų klasų gyvūnus, cheminius elementus ore, vandenye, dirvoje, organizmuose. Visi šie išvardinti objektai turi būti tiriami ne statiskose būsenose, o kitime. Ne kiekviena vegetacinių periodų būna vienodai gausus žolinių augalų ir medžių prieaugis ir vienodas gyvūnų gausumas tam tikroje vietovėje. Kiekviename

biocenozė yra amžiname vystymosi procese, išlaikydama tam tikrą natūralią pusiausvyrą, kol jai nepakenkia išoriniai veiksniai, kylančios paprastai dėl antropogeninės veiklos ir labai retai – dėl stichinių katastrofų gamtoje.

Pagrindinis darbų tikslas yra nustatyti medžiagu apykaitą miško biocenozėje, nes organizmų augimas, produkimas, atmrimo ir dūlėjimo greitis yra ne kas kita, o medžiagų apykaita gamtoje. Svarbu ištirti, išaiškinti atmosferos užterštumo poveikį tiriamajai biocenozei, jos komponentų (augalu ir gyvūnu) sugebėjimą adaptuotis, esant ilgalaičiam aplinkos užterštumui cheminiais teršalais ir koks organizmu genetinių mutacijų mastas, koks adaptacijų greitis. Siems tyrimams labai vertingi tokie organizmai kaip dirvožemio bestuburiai – erkės, kolembolai, sliekai; plėšriekės, vabalai – žygiai, boružės, maitėdžiai, be to, lapgraužiai; skruzdės, mintančios kitais vabzdžiais; plėšriekės paukščiai; smulkūs žinduoliai – kirstukai ir peliniai graužikai, kurie, intensyviai daugindamiesi, turi platų adaptacijų diapazoną. Kadagiai, kerpiš, grybai, miško uogos ir medžių vaisiai, kai kurie žoliniai augalai yra sunkiųjų metalų rinkėjai ir oro užterštumo indikatoriai – taip pat vertingi tyrinėjimui objektais, parodantys mūsų gyvenamosios aplinkos sanitarine būklę. Galutiniame rezultate ekologinio monitoringo sistema tarnauja žmogaus interesams, kovai už sveiką aplinką. Darbų pagal ekologinio monitoringo programą bus pradėti ateinančiu metu pavasarį.

B. ŠABLEVIČIUS
Jaunesnysis mokslinis bendradarbis

Ne vienas nacionalinio parko svečias pasiteirauja, iš kur kilęs Ledakalnio (viet. tame Ledakalnis, Ladas) vardas? Klausimas įdomus ir tikslinges. Būtų suprantama, jeigu, sakykim, kalvos šlaite trykštą žiemą ledas virstantis šaltinis, ar likę žymiai, liudijančiai senovėje čia piliaikinį ar gynybinį įtvirtinimą buvus. Bet kalvos šliaitalai nešaltiniuoti ir senovėje, matyt, jų vandeniu niekas žiemą nelaisė – priešas neįkopiamu stiklo kalnu nevertė. Bent jau iki 1981 metų, t. y. prieš kalvos rekonstrukciją jokių šaltinių ar buvusių įtvirtinimų pėdsakų čia nepastebėta.

Teko girdėti pasakojimą, kad senovėje tai buvęs neįkopiamas stiklo kalnas, kuriame gyvenusi neapsakomo grožio karalaite. Dr. E. Simkūnaitė, kartą svečiuodamas nacionaliniame parke, papasakojo, jog vietinių gyventojų jai minėję šią kalvą buvus šventiniu suėjimų vieta. Ji mano, gal ši kalva seniau Ladakalnui vadinta ir tik vėliau šis vietovardis Ladakalnui virtes. Kaip ten bebūtų, tenka suprasti, kad Ladakalnis (Ladas) yra arba senesniojo, kitaip ūkambėjusio vietovardžio kraipynys, arba mums jau nebesurūpantama jo prasmė ar atsiradimo priežastis. Visi trys atvejai yra išskai galimi. Kabotyrininkai teigia, kad kai kurie Lietuvos vietovardžiai mena net kelionių tūkstantmečių prieši, t. y. jie mus pasiekę atkartoti daugiau nei dviejų šimtų žmonijos kartų.

Zinant seniau šią kalvą buvus šventiniu suėjimų vieta ir pasakojimus apie čia gyvenusiai karalaite, vietovardis Ladakalnis (Ladas) sietinas su senovėje

Lietuvoje per visas pagrindines šventes garbinta deivė gimdytoja Lada. Prof. Pranė Dundulienė knygoje „Lietuviai etnografija“ aprašo šią deivę rašo:

„Seniausioje kosmogoninėje mitologijoje, greičiausia velyvojo paleolito laikais, atsirado antgamtiškos pramotės, kuriose senovės žmogus įasmenino pasaulio augmenijos ir gyvūnijos nešibaigiamumą. Tokia antgamtinė pragimdytoja buvo baltų Dižioji deivė motina Lada. Si deivė artima graikų Ledai, Kreto – Mikėnų – Latai, romėnų – Lodonai. Didžiosios deivės gimdytojos Lados ir jos dukters Lelos kultas buvo žinomas ir slavams. Jų kulto arealas labai didelis. Jis prasideda prie Adrijos jūros, teiasi iki Kamos ir ir nuo Balkanų iki Baltijos jūros.“

Lada ir Lela dažnai minimos istoriniuose šaltiniuose. Deivę Ladą mini J. Dluogošas (XV a.). Apie Ladą raše ir Miechovita (XVI a. pr.). Iš jo sužinome, kad dvasininkai uždraudė lietuviams ūkminėse giedoti giesmes, kuriose minima Lada. M. Strijkovskis (XVI a.) raše, kad lietuvių garbino dievą Dzidį Lado. M. Kromeris rašo, kad lietuvių, kuršiai ir latviai garbino Lada arba Ledą, kurios garbei per jones kaiše šaltinius medžių šakomis bei gėlėmis ir rinko gydomasias žoles. Pasak M. Valančiaus, šventos deivės Lados garbei žemaičiai šventė pirmajį po velykų trečiadienį, kai nieko nedirbo, net ir „piršto pirštu nekeitė“, kad apsaugotų savo jaunuosius perkūnijų ir krušų. Pasak kitų šaltinių, lietuvių burtininkai ir vaidilos savo giesmėse šaukėsi deivui Lados ir Lelos.

(Nukelta i 2 psl.)

Poilsio takas

Rugsėjo mėnesį Palūšėje, šalia turistinės bazės esančioje miško aikštéléje triūs medžio drožėjai. Ignalinos turistinės bazės direktoriaus V. Bilkio iniciatyva sukiesta 16 medžio drožėjų iš įvairių respublikos vietu kūrybinė stovykla rengė sveikatos ir poilsio taką. Šalia prityrusių liaudies meno meistrų Z. Valšnilos iš Šiaulių ir D.

Gediminsko iš Sirvintų, atidavusiu kūrybiniam darbui virš 20 metų, dirbo ir jaunesnieji, bet spėjė pagarsėti medžio drožėjai: signalinėlis P. Petronis, B. Draskinis iš Kauno rajono, V. Daknevičius iš Vilniaus ir kt. Beje, širvintiečio D. Gediminko ir signalinėlio P. Petronio darbai jau puoslia nacionalinį parką Lūšių ežero pakrantėje nuo 1977 metų. Liaudies meistrų sako, kad jų tikslas patraukti lankytoujus, ypač jaunimą, pr

turtinti juos dvasiniu požiūriu, skiepti meilę liaudies menui, gamtai. Įvairūs žvėreliai ir paukštelių kartu su pasakų herojais žavės visus atvykusius į nacionalinį parką.

Ši kūrybinė stovykla – tik pirmas etapas. Ateityje numatyta surengti dar dvi tokias stovyklas.

V. ŠAKALYS

Autoriaus nuotraukose – skulptoriai darbo įkarstyje.

Ne vien duona sotūs

Neseniai Ignalinos apylinkės vykdomasis komitetas eilinėje Tarybos sesijoje surengė įdomų pokalbią apie racionalų žemės naudojimą, gamybinių centru ir gyvenviečių aplinkos tvarkymą. Prieš sesiją deputatai lankėsi žuvininkystės ūkyje, domėjosi, kaip tausojama žemė, kaip žemdirbiai rūpinasi grožiu ir tvarka. Aplinkos estetinis vaizdas tebelieka opia problema. Yra išskirtos vietas savartynams, bet turistinė bazė ir žuvininkystės ūkis šiuakšles vežioja į vietinius miškelius. Palūšės gyvenvietė jau daugelį metų nedaro garbės nacionaliniams parkui. Ar ilgai dar žiūrėsime į perdėm apleista gyvenvietės aplinką? Trūksta želdinių Strigailiškio, Gaveikėnų kaimuose. Vaiviršlūnų girininkija siūlo įvairių rūsių medelius ir krūmus, tačiau ūkių vadovai kažkodėl nenori ju įsigyti. Gyvenviečių vaizdas žymiai pagerėtų, jei patys gyventojai geriau prižiūrėtų savo kiemus, pašales, daržus ir sodus. Svarbi aplinkos priežiūros dalis yra dirvų trėšimas ir kalkinimas: vis dar bartomos mineralinės trąšos ir kalkinamos dirvos pavasarį, o snie-

Įdomu žinoti

(Atkelta iš 1 psl.)

Dar XIX a. pradžioje Lietuvos Brastos apylinkėse per velykas buvo giedama apie pasaulio karalienę deivę Lada. Panašiai giedodavo per jurgines, jonines. Lada ir Lelą lietuviai garbino pirmą kartą išgindami gyvulius, pradédami arimą ir sėją. Lada dainose buvo vadinama Didžiaja deive, Auksine boba ir pan. Me ne paprastai ji buvo vaizduojama su iškeltomis į dangų rankomis lyg prašanti palaimos au gančiam ir brestančiam derliui

ganciam ir brēstāciam derliu.
Yra ir kitas vietovardžio Ladakalnis ķilmēs aiškinimas: šiauriniuose kalvų šlaituose vēliau nutirpsta sniegas, naktiniu atšālinu dēka sudarydamas ledoplātu. Tokioj stačiaišlaitēj kalvoj kaip Ladakalnis tai ypač

A. GORODECKIS

Raibas raibas vanagėlis...

Dabar net suprasti sunku, kodėl anksčiau višvanagis ir paukšvanagis (visuomenės supratimu — vanagai) buvo nekenčiami ir net persekiojami. Iki 1981 metų vanagų naikinimą sankcionavo medžioklės taisyklos. Naujasis gamtos apsaugos Įstatymas sustabdė šių paukščių žudymą ir netgi nustatė 50 rublių dydžio baudą už vieno individuo sunaikinimą. Tai padaryta mokslininkų raginiimu, ir kiekvienam miško darbuotojui, medžiotojul, miškuose esančių kaimų gyventojui laikas galutinai atsisakyti paseusio požiūrio į vanagus. Palikime tradicinį negatyvų nusistatymą. Ką sako specialistai? Prof. T. Ivanauskas višvanagių laikė žalingu iki XX amž. vidurio. Tuo laiku tokis vertinimas dar buvo pateisinnamas. Dabar Lietuvos miškai labai pasikeitę — anais laikais mišku kirtimas buvo nepalyginamai lėtesnis procesas: kirsta rankiniais įrankiais, o ir medienos pareikalavimas buvo žymiai mažesnis. Atjaunėjus miškams, višvanagai neteko natūralių veisimosi vietų. Esant tokiomis sąlygomis, bet kuri gyvūnų rūsių ima produkuoti lėtėjančiu tempu. Toks reiškinys dažnai akivaizdus mūsų laikais. Dešimtmiečiais tyrinėta višvanagių mityba, ir nustatyta, kad jų racione yra apie 140 rūsių stuburinių gyvūnų, daugiausia paukščių. Tačiau tai nereikiška, kad vi-

sais tais gvyvūnais viščvanagis maitinasi nuolat. Tai gali būti atsitsiktinės aukos, silpnesnės už ją patį. Žmonės, nuteisdam vanagą už kraugeriškumą, net nepagalvoja, kad tie vanagai ir kiti plėšrieji paukščiai gyvavo jau prieš 60—50 milijonų metų (!) iki pasirodant Žemėje žmogui, tačiau per tą milžinišką laikotarpą dėl plėšriųjų paukščių ištakos neišyko jokia gyvūnų rūšis. Logika čia neįmantriai gamta tvarkosi pagal savo dėsnius, kurių žmogus niekada nesugebėjo ir nesugebės pakeisti. Jei gyvybės radojimo atsirado konkreti rūšis ir ji klesti, vadinas, ji reikalinga grandis biotos sudėtyje. Jei rūšis atgyvenusi, išsėmusi vi dinę vystytomosi „energija“, ji nunyksta taip pat natūraliai, kaip ir atsiranda — vėlgi pa klūsdama gamtos tvarkymosi dėsniams. Tik žmogus savo veikla suardė gamtoje vykstančių procesų natūralią seką. Kiekvienas tokis „ardymas“ kyla iš nežinojimo, nemokėjimo, nesusigaudymo situacijoje. Norėdami apginti vanagus, vargsai ornitologai ir gamtininkai tvirtina, kad tie paukščiai naudingi miškui kaip sanitarių. Tai tik mažtiesa. Vanagas reikalingas miškui nei daugiau, nei mažiau, kaip bet kuris kitas gyvūnas, iešinantis į normalią sveiką, savaimingai egzistuojančią miško biocenozę. Tačiau vanagas tapo nekenčiamamu dėl labio gaidinimo žmogui.

motyvo: dėl kąsnio. Vanagai medžioja tą grobi, kurio tylkis ir žmogus. Ginkluotas, mechanizuotas medžiotojas drįsta laikytį beginklį paukštį savo konkurentą dėl sotumos. Šiai laikais tokios varžybų jau nebūdingos. Dabar vanagai kaltinamas, skatinant „kilniems“ jausmams: už vištus, kurapkos, anties, tetervino sugavimą. Niekuo nekalta kurapkėlė ir bjaurus plėsrūnas vanagas. Tačiau niekas neištarė: „Vanagai pačiumpa kurapkas retkarčiais, o mes, žmonės, jas naikiname pulkais, be atrankos, sėdami užnuodytus grūdus, laistydami herbicidais žoles ir vabalus laukose, užardami jų lizdus padirvėse, žudydami jas šienapajovėmis lankose, paleisdami į laukus palaidus šunis ir kates“. Ir kiti paukščiai nyksta, bet ne vanagai kaltas. Nacionaliniame parke, esančiame gana neblogai plėšriųjų paukščių büklei, vištvanagių negausėja. Apgyvendintų lizdų skaičius svyruoja tarp 1—5 kasmet. Vištvanagi surasti sunku, net žinant visus galimus lizdus. Ištūšėjo jų lizdai Kazitiškio, Minčios, Kaltanėnų girininkijose. O juk šie paukščiai lizdo gali nekeisti 20 metų! 1984 metais rasta perint vos viena pora. Šiomet Ažvinčių zoologiniame draustinyje per Šaltupio (Serbentinio) upelį mišku ūkiui prieikė statyti tiltą ne-

Mokslininkai—nacionaliniams parkui

Mažųjų ežerų tyrimai

Lietuvos respublikinės Hidrometeorologijos ir gamtinės aplinkos kontrolės valdybos aplinkos užterštumo tyrimo ekspedicinė partija 1980 metų gegužės mėnesį tyrė nacionalinių parkų Laumekio ir Ziegžmario ežerų vandens kokybę ir tinkamumą žuvivaisai. Sie ežerai yra beveik uždari, mažo ploto, užaugusiai krantais, labai charakteringi parko miškams. Ežerus maitina požeminiai vandenys, todėl iš abieju išteka po vieną silpną nuotėkio upelį, o Ziegžmariečio upeliukas vasarą išdžiūsta. Vandenių nepakliuva mineralinės trąšos ir pesticidai, nes aplinkai nėra dirbamų žemės plotų, miškai neapdorojami chemine mis medžiagomis.

Buvo atlikta 30 hidrocheminių analizų ir 4 hidrologiniai tyrimai. Vandens rūgštumumas 6,9–7,0 pH — būdingas respublikos videnus vandenims. Deguonies prisotinimas Žiegžmarčio vandenyje gana geras, nes ežeras negilius (5,5 m), o Laumėkyje, kurio gylis iki 20 metrų deguonies gausu tik viršutiniuo-

se sluoksniuose, o giliau 10 metrų deguonies kiekis viršija ribinę leistiną koncentraciją ir netinka žuvivaisai. Ežerų vanduo labai minkštasis. Kalcio ir magnio koncentracijos siekia tik 2,7 — 2,8 mg/ltr. Nitritų koncentracijos nedidelės — jie skaidosi esant palankioms oksidacijai sąlygoms, sušilus vandeniu. Nitratų kiekis labai mažas — 0,002, nes pavasarį augalija ši azoto junginių ima intensyviai naudoti. Dėl pakibusių organinių dalelių vandens skaidrumas nedidelis — 3,9—4,2 metro, tačiau pagal normą laikomas švariu.

Iš viso apibūdinta 12 fitoplanktono rūšių — dumblių. Zooplanktono, t. y. įvairių mikroskopinių vienalačių gyvūnų rasta mažai rūsių, tačiau jie kiekybiškai gausūs — viršija 2,5—4 mln. lastelių mililitre.

(Paruošta pagal Lietuvos respublikinės Hydrometeorologijos ir gamtinės aplinkos kontrolės valdybos ekspedicijos ataskaitą.)

RUDENIŠKOS MINTYS

rūpinasi gamtos gerove, jos ateiti, palieka geras žymes. Tai gamtosaugininkas, ekologiškai mąstantis miškininkas ar šiai gamtai gerbiantis žmogus. Tačiau kiek dar tokiu, vien tik iš gamtos imančiu! Net kenkiančių jai! Vaikštiodami po nacionalinių parkų, to negalime nepastebėti. Pačiose gražiausiose vietose, kur tik žengė žmogaus koja, liko stiklai, skardinės, popieriaus skiautės ir gniūštės, maisto atliekos. Už gera žmogus gamta atsilygino, suversdamas savo gyvenimo šiukšles jai i glėbi. Kas, pavyzdžiu, šiltap pasielgė Dringio ežero Beržasalėje pačioje spalio mėnesio pradžioje? Antra tiek žmogaus „dovana“ gamtai liko ezerų dugne. O kiek buvo šūkavimų miškuose! Kiek

paukščių iš lizdų išbaidyta, kiek naudingų driežų užmušta, net briedžiai krūpčiojo, tankmėse sulindę.

Ruduo. Trumpėja dienos, gamta ruošiasi žiemos miegui. Būna tokų dienų, kai viskas aplinkui nutyla, aprimsta. Atrodo, kad visa gamta išklauso į artėjančios žiemos žingsnius. Užplaukia pirmosios šalnos ir pakanda jos paskutinius vasaros likučius. Gamta keičia spalvas, ji tampa pilka. Ir nebemielas tas pilkumas žmogui. Vis mažiau lankytąjų gamtoje. Žmogus ieškos jaukesnės, šiltesnės vietas savo namuose. Neilgai vyraus šis pilkumas. Netruks viskas apsiplatinti žiemos patalais. O po jais pasislėps viskas, ką blogo žmogus padarė gamtai... O gal kitais metais protingiau elgsi- mės gamtoje?

V. KARDELIS

leistinoje vietoje neleistinu laiku — gegužės mėnesį. Tuo metu, kai dauguma paukščių perė, miške, tuo laibau draustinyje, reikalinga ramybė. Greta perėjės vištvanagis paliko lizdą su nepilna dėtimi. Ar ne apmaudu- šimet vištvanagių perėjo tik dvi poros. Per 1979—1985 metų laikotarpi (7 metus) na- cionaliniame parke išaugo 27 jauni paukščiai arba vidutiniškai vos 3,8 paukščio kas- met. Ispūdingas ir kitas skai- čius: vidutiniškai parke viena vištvanagių pora gyvena 4000 ha miško. Tai didesnis plotas, negu normali girininkija, bet ir tai tik tais metais, kai apsigyvena 5 poros. Kai perė 3 poros, kiekvieną jų gyvena 6,6 tūkst. ha plo- te, o kai 1 pora — vanagai gali lekioti didžiulėje erdvėje — apie 20000 ha miško!

Tad ar galima kalbėti apie viščianagių žalą?

Paukštvanagis žymiai kulklesnis dydžiu už aprašytąjį vanagą. Ir jo mityba taip pat. Sių vanagelių (dydžio sulig karveliui) lizdai nepasiduoda apskaitai. Parke per 7 metus užregistruoti 3 perėjimo atvejai. Paukštvanagio išvaizda estetiniu požiūriu net pervertinti sunku. Stebint jo galvą su aštriu snapeliu, žemą kaktą, oranžinės akis, neryškias, bet puošnias, suderintų spalvų plunksnas, kuno dalių proporciją ir linijų grakstumą, ateina supratimas, kad tik per daugelių amžių gamta, pati nematydama savo kuriamo objekto, gali duoti tokią gyvybės formą, kokią mes matome tobulame paukštvanagio kuno linijų ir spalvų derinyste.

B. ŠABLEVICIUS
R. NOREIKOS nuotr.